

Mely adók alapjának meghatározásánál kell figyelembe venni a szokásos piaci árat

Adórendszerünk fejlődéséből kirajzolódik a tendencia, mely szerint néhány éven belül minden egyes adónem esetében vizsgálni kell a transzferárak adóalapra gyakorolt hatását. Ma azonban még az sem dönthető el egyértelműen, hogy az idei év végén mely adónemek esetében kell kötelezettségünket a szokásos piaci ár figyelembevételével kiszámítani.

A fejlődés bemutatása

A szokásos piaci árrelv hazai alkalmazásához kapcsolódó első rendelkezések a társasági adóról szóló törvény paragrafusai közé kerültek beépítésre, így transzferárzás kialakulásának hajnalán még csak egy adónemben kellett korrekciókat végrehajtani. A fejlődés azonban nem állt meg. 1999-ben az adózás rendjéről szóló törvény (továbbiakban: Art.) kiegészült egy bekezdéssel, amely szerint

„A szokásos piaci ártól eltérő szerződési feltételeket tartalmazó kapcsolt vállalkozások ügyleteit adózási szempontból a szokásos piaci ár alapulvételével kell minősíteni.”¹

Habár e rendelkezést a szakma jól ismerte, 2006. szeptember 1-ig, a különadó – első, sokkot jelentő transzferár-nyilvántartás írási dömpinget követő – hatálybalépéséig figyelmen kívül hagyták.

A különadó törvény² az első időkben nem beszélt a transzferárak kérdéséről, ugyanakkor az APEH már 2006. októberében kiadott egy olyan iránymutatást³, mely szerint az Art., mint mögöttes jogterület előírása alapján a transzferár-módosítást alkalmazni kell a különadóban is. Ezt az állásfoglalást szentesítette a jogalkotó, amikor a különadóról szóló törvényben megjelent, hogy amennyiben a társas vállalkozás kapcsolt vállalkozásával a társasági adóról és az osztalékadóról szóló törvény 18.§-a alá tartozó jogügyletet köt, abban az esetben a különadó-alap megállapításakor köteles az abban foglaltakat megfelelően alkalmazni.⁴ Ma már ennek a szabálynak az alkalmazása senkinek nem jelent fejtörést, ugyanakkor más területeken további, igen jelentős kérdéseket vet fel.

¹ Art. 1.§ (8)

² 2006. évi LIX. törvény az államháztartás egyensúlyát javító különadóról és járadékról

³ (PM Jövedelemadók főosztálya 15560/2006. - APEH Adójogi főosztály 8990452232/2006.)

⁴ 2006. évi LIX. tv. 3.§ (15)

A szabályok kiterjesztése

Az APEH iránymutatása transzferáras szabályok különadóra történő kiterjesztésében több kérdést vet fel, mint amennyit megold. Az indoklás szerint ugyanis a különadó tv. kimondja, hogy mögöttes jogterületként az Art. rendelkezéseit kell figyelembe venni, így ennek általános rendelkezései és érvényesek.

Tekintettel arra, hogy hazánkban minden adó- és járuléktörvény mögöttes jogterületét az Art. jelenti, a fent hivatkozott iránymutatás alapján a transzferár-módosítást nem csak a különadó, de az iparűzési adó, az innovációs járulék, és egyebek mellet a kulturális járulék esetében is el kell végezni. Ennek némileg ellentmond hogy e törvények szövegébe – habár a kérdés már korábban felvetődött – azóta sem került a szokásos piaci árakkal kapcsolatos rendelkezés beillesztésre, valamint az adóbevallásra szolgáló nyomtatvány sincs felkészítve ilyen eredetű korrekciók alkalmazására.

Végül, az iránymutatással szemben, más erkölcsi normát sugall az alkalmazott joggyakorlat is, mely szerint a társasági adón és a különadón kívül más területeket nem vizsgálnak az adóhatóságok.

Ha felébred az oroszlán

A legérdekesebb, leginkább összetett kérdések akkor merülnek fel, ha a helyi önkormányzatok a recesszió hatására visszaszoruló bevételeik kompenzálására górcső alá veszik e területet. Az iparűzési adó ugyanis igen nagy államháztartási bevételeket biztosít, és működése némileg eltér a jövedelemadók működésétől.

Tételezzük fel tehát, hogy az önkormányzati adóhatóság az Art. rendelkezései alapján vizsgálatai középpontjába helyezi a transzferár módosítás ellenőrzését. Azoknak az adózóknak, akik transzferárnyilvántartásaikban bemutatták, hogy ellenőrzött ügyleteik a szokásos piaci áron valósulnak meg, mindaddig nincs kockázatuk, amíg az adóhatóság ennek ellenezőjét nem bizonyítja. Az adózók másik csoportja, amely a szokásos piaci ár meghatározásával összefüggő nyilvántartásban az általa alkalmazott ártól eltérő piaci árat jelölt meg, és ennek megfelelően megemelte társasági- és különadója alapját, azonnal nagy bajba kerülhet. A revízió ugyanis az Art. rendelkezéseire hivatkozva, az elkészült nyilvántartások alapján jogosult azonnal adóhiányt megállapítani.

A helyzet tovább bonyolódik abban az esetben, ha a helyi önkormányzat egy olyan társaságot választott ki, amelyik az APEH által kiadott jogerős határozattal rendelkezik arról, hogy kapcsolt vállalkozásával nem a szokásos piaci áron kötött szerződést. E határozat alapján minden további bizonyítás nélkül adóhiány állapítható meg a helyi iparűzési adóban? Ha igen, milyen jogorvoslati lehetősége van az adózónak?

A fent bemutatott – mindeddig megválaszolatlan – kérdések azt mutatják, hogy a transzferárak magyarországi alkalmazásához kapcsolódó szabályozás belső koherenciáját még nem sikerült megteremteni. A kiszámítható adókörnyezet fenntartásában ezért különösen nagy felelősség terheli az adóhatóságok munkatársait.

- 2008. december 4. -

Kerényi Máté Fülöp
Kolchis Kft.